

Секція: Гуманітарні науки

Смолій Л.В.

к.е.н.,

Уманський національний університет садівництва

Кафедра економічної теорії

м. Умань, Україна

СОЦІАЛЬНЕ ІНВЕСТУВАННЯ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

Системою, в рамках якої здійснюється баланс між соціальною справедливістю та економічною ефективністю, є інвестиційна сфера, а основними її суб'єктами виступають держава, бізнес і суспільство. Системоутворюючою категорією інвестиційної сфери в цілому є інвестиції. Результатом будь-якого інвестування є матеріальний дохід і соціальний ефект. У випадках, коли досягнення соціального ефекту поряд з економічним ставиться в якості основної мети, таке інвестування слід розуміти як соціальне. Подібне розмежування інвестицій є досить умовним, оскільки будь-які інвестиції опосередковано поширюють отримуваний ефект в тому числі і на елементи суспільства, які в тій чи іншій мірі взаємодіють з інвестором. Дійсно, соціальні інвестиції можуть забезпечувати позитивний фінансовий результат для інвестора одночасно з рішенням якої-небудь соціального завдання, а «традиційні» інвестиції опосередковано можуть забезпечувати підвищення добробуту населення.

У сучасних дослідженнях соціальне інвестування переважно ототожнюється з соціальною відповідальністю бізнесу. Так, соціальні інвестиції, визначаються, перш за все, як складова соціальної діяльності підприємства, а соціальне інвестування – як спосіб реалізації корпоративної соціальної відповідальності за допомогою цільових програм, які відповідають потребам основних груп зацікавлених осіб – споживачів, персоналу, місцевих громад [1, с. 202]. У Міжнародному стандарті ISO 26000:2010 «Керівництво з соціальної відповідальності» соціальні інвестиції також визначаються як інвестиції організації, які спрямовані на покращення соціальних аспектів

суспільного життя [2]. Саме тому структуру соціальних інвестицій найчастіше розглядають як вкладення підприємств: в розвиток та підтримку добросовісної ділової практики та етики ведення бізнесу (універсальні інвестиції); у розвиток та поліпшення якості життя співробітників компаній (внутрішні інвестиції); на розвиток місцевих громад, в тому числі – підтримку соціально незахищених груп або талановитої молоді, розвиток інститутів культури, мистецтва та спорту, соціальної інфраструктури, реалізацію освітніх проектів та громадських ініціатив, захист навколишнього середовища (зовнішні інвестиції). Однак вважаємо, що соціальне інвестування – це набагато ширше поняття і його суб'єктом може виступати не тільки бізнес. Найбільш точним розумінням даного поняття вважаємо його трактування як інвестиційних рішень, які здійснюються з боку інвестора з урахуванням соціальних, моральних та екологічних наслідків інвестування та прагнуть до максимізації фінансового результату і соціальної вигоди.

Спираючись на положення, що соціальні інвестиції є вищою формою соціальної відповідальності, можна стверджувати, що її суб'єкти є одночасно і суб'єктами соціального інвестування. У найбільш ґрунтовних дослідженнях [3, с. 4] зазначається, що немає сенсу говорити про соціальну відповідальність лише бізнесу, її несе передусім держава в особі її законодавчих і виконавчих органів, а також окремі індивіди – члени суспільства. Виходячи з цього, соціальне інвестування можуть здійснюватись на різних рівнях – держави, підприємства, окремої особи (домогосподарства), і на кожному з цих рівнів інвестиції мають різне спрямування (рис. 1).

На державному рівні пріоритетними напрямками є інвестування масштабних соціальних проектів в сфері забезпечення людського розвитку, реалізація яких можлива тільки за умови державної підтримки та має визначальне соціальне значення для суспільства. Передусім це інвестиції в освіту, охорону здоров'я, інвестиції, спрямовані на розвиток ринку праці й підприємництва та інвестиції у культурний розвиток населення. На рівні підприємств пріоритетними напрямками соціального інвестування є інвестиції у

Рис. 1. Рівні та напрями соціального інвестування

розвиток персоналу, розвиток соціальної сфери підприємства, реалізацію стратегії соціальної відповідальності, соціальних програм та суспільно значущих соціальних проєктів. На особистісному рівні для забезпечення людського розвитку найбільше значення мають інвестиції в освіту, здоров'я, відпочинок, фізичну культуру і спорт, а також добродійна діяльність.

Зазначене настановує на висновок, що соціальні інвестиції мають вирішальний вплив на забезпечення людського розвитку, оскільки мають на меті досягнення цілей, які визначають його рівень. Так, Методика розрахунку регіонального людського розвитку, розроблена фахівцями Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України, включає показники, що об'єднані у 6 блоків відповідно до основних аспектів людського розвитку: відтворення населення, соціальне становище, комфортне життя (включає стан навколишнього середовища), добробут, гідна праця, освіта [4]. Саме ці аспекти найчастіше і є пріоритетними напрямками соціального інвестування.

Концепція людського розвитку визнає наступні підходи до оптимізації зв'язку між людським розвитком та розміром і структурою соціальних інвестицій: 1) нарощення видатків на освіту, охорону здоров'я, професійну

підготовку з метою розвитку здібностей людей, сприяння їх активній участі у виробництві та розподілі суспільних благ; 2) сприяння зменшенню нерівності в суспільстві та захист соціально вразливих верств населення; 3) підтримка балансу між соціальними та економічними інвестиціями з метою забезпечення належної економічної бази для розвитку соціальної сфери. В цілому, хоча значення приватних соціальних інвестицій в Україні зростає, провідна роль в інвестуванні в людський розвиток залишається за державою та реалізується за рахунок бюджетних ресурсів та коштів позабюджетних цільових фондів.

Незважаючи на різні передумови та цілі соціального інвестування з точки зору окремого індивіда, підприємства та держави, здійснення соціальних інвестицій забезпечує досягнення однієї мети – підвищення рівня життєдіяльності всього суспільства. Тому їх збільшення і підтримка їх на високому рівні має бути одним з пріоритетів інвестиційної політики держави і важливою складовою стратегії соціального і економічного розвитку України, оскільки це є необхідною умовою входження України в число розвинутих країн світу.

Література:

1. Бондаренко А.В. Соціальне інвестування як фактор забезпечення соціально-економічного розвитку держави /А.В. Бондаренко, Л.О. Омелянович// Вісник Донбаської національної академії будівництва і архітектури. – 2009. – № 5(79). – С. 201–203.
2. ISO 26000: Guidance on Social Responsibility [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.iso.org/iso/iso_catalogue / management_and_leadership_standards/social_responsibility/sr_iso26000_overview.htm
3. Грішнова О.А. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, значення, стратегічні напрями розвитку в Україні / О.А. Грішнова // Україна: аспекти праці. – 2010. – №7. – С. 3–8.
4. Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.idss.org.ua